

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

HATAY YANGINI RAPORU

(14.09.2020)

ALİ ÖZTUNÇ

Doğa Hakları ve Çevreden Sorumlu
Genel Başkan Yardımcısı
Kahramanmaraş Milletvekili

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

HATAY YANGINI RAPORU

I - İNCELEME HEYETİNDE YER ALANLAR

Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç, Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Lütfü Savaş, Hatay Milletvekilleri Suzan Şahin, Mehmet Güzelmansur, İsmet Tokdemir, Serkan Topal, Adana Milletvekilleri Orhan Sümer, Müzeyyen Şevkin, Hatay il ve ilçe örgüt yöneticileri ve üyeleri.

II – SAHA İNCELEME PROGRAMI

İnceleme programı kapsamında, 10-11 Eylül 2020 tarihlerinde yangın bölgesi olan Yaylacık, Kiseçik ve Yeniköy’de incelemelerde bulunulmuştur. Program kapsamında Hatay Valisi Rahmi Doğan ziyaret edilerek, yangın hakkında görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

III – YANGIN HAKKINDA BİLGİ

Hatay Samandağ Batıyaz Yeniköy civarında 5 Eylül 2020 saat 10:40 itibariyle başlayan yangın Antakya ilçe merkezine yaklaşacak şekilde yaygınlaşmış, yangın 93. Saatinde kontrol altına alınabilmiştir. Yangın kapsamında yaklaşık 3500 Hektarlık orman alanı yok olmuştur.

IV - İNCELEMeye AİT NOTLAR

Yangına geç müdahale edilmiştir.

Yangının başlamasının hemen ardından Hatay Büyükşehir Belediyesi itfaiye Daire Başkanlığına bağlı ekipler karadan ilk müdahaleyi yapmışlardır. Ancak havadan müdahale gecikmiştir. Yangın, resmi verilere göre 5 Eylül 2020 günü saat 10:40 itibariyle başlamıştır. Bakan Pakdemirli’nin sözlerinin aksine, yangına kısa bir süre sonra değil, 4 saat sonra havadan müdahale edilmeye başlanmıştır. Yangının başlama anından 4 saat sonra, saat 15:40’ta KKTC’den gelen yangın söndürme helikopteri ve uçak, yangın çıkan bölgeye ulaşmıştır. Yangının çıktığı an itibariyle makul süre içerisinde, yangını söndürmeye elverişli olacak sayı ve kapasitede yangın söndürme helikopteri/uçağı ile müdahale edilmemiş, yangın daha geniş alana yayılmış, yangını kontrol altına almak daha da güçleşmiştir. Bu nedenle, ihmali suretle orman yangınının daha da geniş alanlara zarar vermesine yol açılmıştır. Havadan geç müdahalenin nedeni ise Hatay’a bulunan bir adet yangın söndürme helikopterinin arızalı olmasıdır. Helikopterin arızalı olduğu bilindiği halde tamirinin yapılmaması ihmaldir.

Hatay Büyükşehir Belediyesiyle İletişim ve Koordinasyon Kurulmamıştır

Bakan Pakdemirli, “Belediyelerden ve çeşitli kamu kuruluşlarından da 50 kadar itfaiye ve 20 iş makinesi takviyesiyle de yangınla mücadelemize sürdürdük” demiştir. Ancak, Hatay’da kurumsal kapasite olarak en geniş imkana sahip olan Büyükşehir Belediyesi ile yangına müdahale konusunda bir iletişim kurulmamış, yangına ortak müdahaleyle ilgili bir koordinasyon sağlanmamış, Büyükşehir Belediyesi sürecin dışında bırakılmaya çalışılmıştır. Yangına

müdahaleye yönelik teknik ekipman ve kapasiteye sahip olan en güçlü kurumun siyasi kaygılarla sürecin dışında bırakılması da yangının olması gerekenden daha geç sürede kontrol alınmasına, daha geniş alanların yangın nedeniyle zarar görmesine neden oldular.

V – ORMAN YANGINLARINA DAİR İSTATİSTİKLER

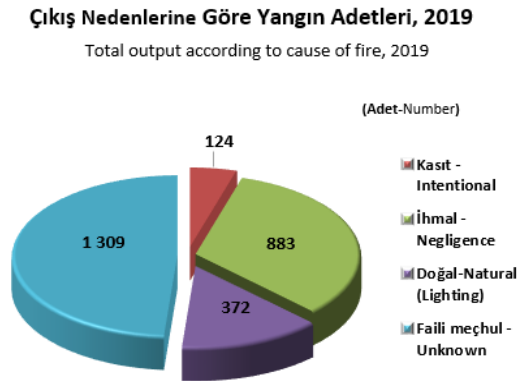
Tarım ve Orman Bakanlığı'nın istatistiklerine göre, 2019 yılında çıkan 2688 adet yangında toplam 11332 hektarlık alan orman alanı zarar görmüştür.

Bu tablo, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın resmi istatistiklerinden alıntılanmıştır.

Orman Yangınlarının Çıkış Nedenlerine Göre Dağılımı

Bilançoya göre, 2019 yılında çıkan 2688 yangından, 124'ü kasıtlı çıkarılmış, 883'ü ihmal yüzünden, 372'si doğal nedenler sonrasında çıkmıştır. Bilançoda, 1309 adet yangın için ise "faili meçhul" kategorisi kullanılmıştır.

Bu tablo, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın resmi istatistiklerinden alıntılanmıştır.

VI – DEĞERLENDİRME

Yanan Alanlar Tekrar Ağaçlandırılmalıdır

Anayasa'nın 169. Maddesi gereğince, "Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz." Anayasa, orman yakma suçuna karşı yaptırımlarla ilgili bu hükmü düzenlemiş iken, çıkan yangınların çıkış nedenlerinin ezici çoğunluğunun faili meçhul olarak sayılması, orman yangınlarının sebeplerini ve sorumlularını ortaya çıkarmamaya yönelik bir eğilime işaret etmektedir. Bu durum, orman yönetimindeki eksiklik ve yanlışlıklar kadar, denetimsizliği de ortaya koymaktadır.

Anayasa'nın 169. Maddesi gereğince, Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi devlete aittir.

Yangın Yönetim Planları Yok mu ?

Yangın öncesinde; yangının bir risk olarak her zaman göz önünde bulundurulması ve bu riskin gerçekleşmesini önleyecek, gerçekleşmesi durumunda sürecin nasıl yönetileceğine ilişkin yönetim planları oluşturulmalıdır. Bu bağlamda, yangın sebepleri araştırılırken, yangına neden olan denetimsizlik ve/veya ihmale ilişkin de soruşturma yapılmalıdır.

Tarım ve Orman Bakanlığı'na ait resmi internet sitesi ve Orman Genel Müdürlüğü resmi internet sitesinde yaptığımız araştırmalarda; Hatay ilini de içine alan Kahramanmaraş Orman Bölge Müdürlüğü'nün "orman yangını yönetim planına" erişilememiştir. Dahası, internet sitesinde yer alan yangın yönetim planları, çok az sayıda orman işletme müdürlüğüne ait. Başka bir deyişle, birkaç orman işletme şefliği dışında, orman yangın yönetim planına sahip başka şeflik/müdürlük bulunmamaktadır.

Orman Yönetimi Şeffaf Değil

Kamuoyu nezdinde, büyük güvensizlik oluşturan, imara açılacak, orman vasfı değiştirilecek, tekrar ormanlaştırılmayacak gibi kaygılara neden olan, ki resmi istatistiklerde büyük çoğunluğu faili meçhul olarak nitelendirilen orman yangınlarına ait yangın yönetim planlarının resmi internet sitesinde olmaması, öncelikle gerçekten böyle bir planları yok mu sorusunu ortaya çıkarmaktadır. İkinci olarak da, kurumun orman yönetimini, orman yangınları ile mücadeleyi şeffaf olarak yürütmediğini ortaya koymaktadır.

Gösterilen bu ihmal, yurttaşların ve orman canlılarının sağlık, can ve mal güvenliği açısından korku ve endişe duymalarına neden olmaktadır. Yangın ile etrafa dağılan zararlı gazların bölgenin ikliminde yaratacağı değişiklik, bölgede yaratacağı kirlilik bölgenin sağlık ve ekonomik koşullarını da olumsuz yönde etkileyecektir.

Netice olarak; yangın yönetim süreçleri şeffaf olarak yönetilmemekte, <https://www.ogm.gov.tr/Sayfalar/OrmanYanginlari.aspx> isimli resmi internet sitesinde sürekli yangın sayısı 200 olarak gösterilmektedir. Yangın yönetiminin kamu eliyle yürütülmesi, denetimlerin sıklaştırılması, yangın sebeplerinin etkin olarak araştırılması gerekirken; yangın söndürme işleri özelleştirilmeye çalışılmaktadır. Türk Hava Kurumu, kayyum eliyle etkisiz hale getirilmekte, orman yangın söndürme ihaleleri mimarlık ofislerine verilebilmektedir. Ormanlardaki yabani hayatı sonlandırılmakta, av turizmi vb. isimler altında katledilmektedir. İslah çalışmaları adı altında ormanlarda kaçak kesimler yapılmaktadır.

Mevsimlik İşçi İstihdamı Yangınla Mücadele İçin Yetersiz

Orman yangınının hızlıca kontrol altına alınamamasındaki genel ihmal, orman yangınıyla ilgili görev alacak işçilerin, mevsimlik işçi olarak istihdam edilmesinden kaynaklanıyor. Yangınların en yoğun olduğu dönemde işe alınan personellerin, orman yangınına müdahale edebilmesi beklenmektedir. Oysa ki, tek görevi orman yangınlarıyla mücadele olan, yangın eğitimi almış, bu alanda uzmanlaşan kadrolu istihdam alanı açılmalıdır. Diğer yandan orman köylülerine yönelik

eğitimler arttırılmalıdır.

VII. ÖNERİLER

- 1.)** Anayasanın 169. Maddesi gereğince, yanan orman yerlerinde, yeni orman yetiştirilmeli, bu alanlarda kesinlikle başka bir faaliyete izin verilmemeli, imara açılmamalı, yapılaşmaya izin verilmemelidir.
- 2.)** Orman alanlarındaki denetimler arttırılmalıdır. Denetimle görevli personelin büyük çoğunluğu sözleşmeli olarak istihdam edilmektedir. Bu personellere yasal güvenceler sağlanarak, tarafsızlıkları teminat altına alınmalıdır. Orman muhafaza memurlarının görev ve yetkileri genişletilmeli, ormanlardaki suçüstü hallere müdahale edebilme yetkileri arttırılmalıdır. Görevi Orman yangınıyla mücadele olan, yangın eğitimi almış, bu alanda uzmanlaşan kadrolu istihdam alanı açılmalıdır. Orman köylülerine yönelik eğitimler arttırılmalıdır.
- 3.)** Orman yangınına engelleyici bir öntedbir olarak, ormanlık alanlarda insan eli ile oluşabilecek yangın ve diğer zararlara karşı önleyici denetim mekanizmaları güçlendirilmelidir. Orman yangınlarında görev yapacak personellere yangınla mücadele konusunda gerekli eğitimler verilmeli, ormanlara yangın gözetleme kuleleri yapılmalı, yangın riskinin yükseldiği kurak mevsimler de koruyucu tedbirlere özen gösterilmelidir.
- 4.)** Yangının sorumluları etkin bir biçimde araştırılmalı, yargı makamları önüne çıkarılmalıdır.
- 5.)** Orman yangınlarının makul sürede kontrol altına alınmasını sağlayacak ve daha geniş alanlara yayılmasını önleyecek stratejiler oluşturularak, buna yeterli ekipman ve personel bulundurulmalıdır. Bu yeterliliğe sahip olmayan özel firma ile yapılan sözleşme feshedilmeli ve orman denetimleri kamu eliyle yürütülmelidir. Bakanlık, yangına müdahalede Belediyeler ile eşgüdümlü ve koordineli olarak hareket etmelidir.

Ali ÖZTUNÇ

Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı
Kahramanmaraş Milletvekili